

Apríl 2021

Aðgerðaáætlun fyrir sjúkraflutninga og bráðapjónustu - drög

-til ársins 2025

Stjórnarráð Íslands
Heilbrigðisráðuneytið

Útgefandi:

Heilbrigðisráðuneyti

Apríl 2021

hrn@hrn.is

www.hrn.is

Umbrot og textavinnsla:

Heilbrigðisráðuneyti

©2019 Heilbrigðisráðuneyti

ISBN [Færa inn ISBN-númer]

Efnisyfirlit

Inngangur	5
1. Forysta til árangurs.....	6
1.1 Stofnun miðstöðvar um bráðapjónustu og sjúkraflutninga (MBS) sem er samræmingaraðili sjúkraflutninga og bráðapjónustu á vettvangi slysa og veikinda.....	6
2. Rétt þjónusta á réttum stað	7
2.1 Þjónustuviðmið tilgreini hvaða þjónusta skuli veitt innan hvaða tímamarka á hverjum stað	7
2.2 Rafrænar sjúkraflutningaskýrslur	7
2.3 Faglegur stuðningur læknis tryggður á vettvangi með aðstoð fjartækni.....	7
3. Fólkið í forgrunni	9
3.1 Viðhaldspjálfun starfsfólks í sjúkraflutningum er tryggð í tengslum við starfsemi heilbrigðisstofnana eða annarra þjónustuveitenda.....	9
3.2 Hermisetur (SIMbulance).....	9
3.3 Sérstök menntun fyrir heilbrigðisstarfsfólk (annað en bráðatækna) sem kemur að bráðapjónustu utan sjúkrahúsa.....	9
3.4 Skilgreina bráðatækninámið innan viðeigandi skólastiga almenna skólakerfisins.....	10
4. Virkir notendur.....	11
4.1 Virkja nærsamfélagið á hverjum stað í bráðaviðbragði til að auka líkur á góðri útkomu.....	11
4.2 Tryggja góða upplýsingagjöf til almennings tengt fyrstu viðbrögðum	11
4.3 Reglulegt mat notenda á þjónustu tengt bráðaviðbragði og sjúkraflutningum	11
5. Skilvirk þjónustukaup	12
5.1 Þjónustuviðmið stýri skipulagi á þjónustu á hverju svæði fyrir sig	12
5.2 Gagnsætt val á rekstraraðilum og þjónustusamningar sem gera ráð fyrir sveiflum í þjónustunni	12
5.3 Endurnýjun á búnaði og bifreiðum skv. þarfamati, ásamt mati á fjölda og dreifingu um landið	12

5.4	Kanna möguleika þess að nýta einfaldari bifreiðar og búnað til almennra flutninga þar sem slíku má koma við í stað fullbúinna sjúkrabifreiða	13
6.	Gæði í fyrirrúmi.....	14
6.1	Uppfæra vinnuferla skv. alþjóðlegum klínískum leiðbeiningum.....	14
6.2	Eftirfylgd með samræmdum gæðavísum hjá öllum þjónustuaðilum sjúkraflutninga á landinu	14
7.	Hugsað til framtíðar.....	15
7.1	Innleiða tækni sem styður við notkun fjarheilbrigðislausna á vettvangi sem auka m.a. möguleika á því að hægt sé að sinna betur bráðveikum þegar fyrsta hjálp mætir á staðinn	15
7.2	Styrkja tengsl og samvinnu stofnana og rekstraraðila sem sinna sjúkraflutningum.....	15
7.3	Stefna skal að sjálfbærum sjúkraflutningatækjum.....	15

Inngangur

Í október 2019 skipaði heilbrigðisráðherra starfshóp um stefnumótun í sjúkraflutningum til ársins 2023. Hlutverk hópsins var að móta tillögur að framtíðarskipulagi sjúkraflutninga á Íslandi í samræmi við nýsamþykktu heilbrigðisstefnu. Markmið hópsins var að skila tillögum varðandi Miðlæga stjórnun og samhæfingu sjúkraflutninga, um menntun og þjálfun, um þjónustuviðmið, um nýtingu fjarheilbrigðistækni og um endurskoðun á greiðslufyrirkomulagi. Málafni sjúkraþyrflu var undanskilið hlutverki hópsins. Hópurinn skilaði ráðherra [tillögu að stefnu](#) og [drögum að þjónustuviðmiðum](#) í byrjun árs 2020.

Fagráði sjúkraflutninga er ætlað að veita heilbrigðisráðuneytinu ráðgjöf um fagleg málafni sem varða sjúkraflutninga skv. reglugerð 262/2011. Ráðuneytið hefur þegið aðstoð fagráðs við að forgangsraða þeim áherslumálum sem tilgreind eru í skýrslunni en fagráðið er mannað fulltrúum sem hafa ólíka aðkomu að þjónustunni og er því vel fallið til að meta slíkt á breiðum grunni.

Eftirfarandi drög að aðgerðaráætlun um sjúkraflutninga og bráðapjónustu til næstu fimm ára er ætlað að vera upptaktur í þeirri vegferð að efla og styrkja þjónustuna á landsvísu. Til þess að ná sem breiðastri sátt um áætlunina er ákveðið að setja hana í opið samráð til að gefa haghöfum tækifæri til að hafa áhrif á lokaniðurstöðuna.

1. Forysta til árangurs

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Stjórnun og samhæfingu – Löggjöf um heilbrigðisþjónustu – Stjórnun og forystu – Siðferðileg viðmið og gildismat.

1.1 Stofnun miðstöðvar um bráðapjónustu og sjúkraflutninga (MBS) sem er samræmingaraðili sjúkraflutninga og bráðapjónustu á vettvangi slysa og veikinda

MBS tryggir samræmda faglega nálgun við framkvæmd sjúkraflutninga á landinu öllu þrátt fyrir aðkomu mismunandi rekstraraðila. Verkaskipting og ábyrgðarsvið þeirra aðila sem koma að sjúkraflutningum er skýr.

Mælanleg markmið

MBS tekin til starfa.

Ártal

2021-2025

2. Rétt þjónusta á réttum stað

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Heilbrigðisþjónusta á réttu þjónustustigi – þjónustustýringu og samspil þjónustustiganna þriggja til að tryggja öryggi, hagkvæmni og jafnræði – Öfluga sjúkraflutninga og þróun heilbrigðisþjónustu sem bæta aðgengi að heilbrigðisþjónustu.

2.1 Þjónustuviðmið tilgreini hvaða þjónusta skuli veitt innan hvaða tímamarka á hverjum stað

Öflug stíguð þjónusta sjúkraflutninga tryggir rétta bráðameðferð á vettvangi og skjótan flutning á sérhæft sjúkrahús þegar við á. Sjúkraflutningstæki og mannaflí staðsettur í samræmi við þarfagreiningu.

Mælanleg markmið

Viðmið um viðbragðstíma og stigun viðbragðs fyrir hvert svæði liggur fyrir.

Ártal

2021-2025

2.2 Rafrænar sjúkraflutningaskýrslur

Rafrænar sjúkraflutningaskýrslur eru notaðar um allt land í sjúkraflutningum og bráðabjónustu utan sjúkrahúsa. Skýrslurnar eru notaðar til yfirsýnar og endurgjafar, ásamt gæðaeftirliti.

Mælanleg markmið

Rafrænar sjúkraflutningaskýrslur teknar í notkun um allt land.

Ártal

2021-2022

2.3 Faglegur stuðningur lækni tryggður á vettvangi með aðstoð fjartækni

Greiðar boðleiðir milli viðbragðsaðila á vettvangi sem beintengdir eru lækni í gegnum fjarskiptabúnað til að tryggja rétta meðferð við bráðar aðstæður og styðja við afgreiðslu á vettvangi án flutnings á sjúkrahús þar sem það á við. Greitt aðgengi að faglegum stuðningi við krefjandi aðstæður auðveldar mönnun heilsugæslustöðva í dreifbýli. Stuðningur við Neyðarlínuna. Þróun greiningaapps.

Mælanleg markmið

Faglegur stuðningur bráðalækis við sjúkraflutninga til staðar. Innleitt í stigum þar til stuðningurinn verður í boði allan sólarhringinn.

Ártal

2021-2025

3. Fólkið í forgrunni

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Mannauð og gott og öruggt starfsumhverfi – Mikilvægi þess að tryggja mönnun heilbrigðisþjónustunnar með vel menntuðu, hæfu og áhugasömu fólki.

3.1 Viðhaldsþjálfun starfsfólks í sjúkraflutningum er tryggð í tengslum við starfsemi heilbrigðisstofnana eða annarra þjónustuveitenda

Aukin þátttaka sjúkraflutningsmanna og bráðatækna í klínískum störfum innan heilbrigðisstofnunar, ekki síst í smærri byggðarlögum. Lagt er til að sjúkraflutningamenn sinni ekki eingöngu útköllum heldur að þeir séu í tilteknu starfshlutfalli sem sé nýtt innan heilbrigðisþjónustunnar. Með þessu móti er unnt að veita bráðatæknum stærra hlutverk í heilbrigðiskerfinu t.d. með heimsóknum og eftirfylgni (community paramedicine) ásamt störfum á bráðadeildum. Einnig er lagt til að ákveðin námskeið til endurmenntunar séu án endurgjalds fyrir starfsmenn.

Mælanleg markmið

Tilgreint starfshlutfall hjá hverjum þjónustuveitanda sem nýtt er til starfsþjálfunar.

Ártal

2021-2025

3.2 Hermisetur (SIMbulance)

Færanlegt hermisetur til þess að skapa öllum aðgengi að verklegri þjálfun og hermipjálfun, t.d. í formi hermisjúkrabíls að erlendri fyrirmynd.

Mælanlegt markmið

Hermisjúkrabíll tekinn í notkun.

Ártal

2021-2024

3.3 Sérstök menntun fyrir heilbrigðisstarfsfólk (annað en bráðatækna) sem kemur að bráðabjónustu utan sjúkrahúsa

Í náminu er tekin fyrir almenn vettvangsvinna og áhersla á bráðabjónustu á vettvangi. Horft er til samstarfs við Háskólann á Akureyri eða Háskóla Íslands.

Mælanleg markmið

Námsleið í boði fyrir heilbrigðisstarfsfólk sem vill styrkja sig í bráðaðþjónustu á vettvangi.

Ártal

2021-2025

3.4 Skilgreina bráðatækninámið innan viðeigandi skólastiga almenna skólakerfisins.

Uppfæra námsskrá sjúkraflutninganámsins. Skilgreina störfina, færðina, gera hæfnigreiningu og greina innihald starfs. Slíkt gæfi möguleika á að fá bráðtækninámið metið til frekara náms.

Mælanleg markmið

Nám í sjúkraflutningum hluti af formlega skólakerfinu.

Ártal

2021-2025

4. Virkir notendur

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Mannauð og gott og öruggt starfsumhverfi – Mikilvægi þess að tryggja mönnun heilbrigðisþjónustunnar með vel menntuðu, hæfu og áhugasömu fólki.

4.1 Virkja nærsamfélagið á hverjum stað í bráðaviðbragði til að auka líkur á góðri útkomu

Styðja við umgjörð í kringum samræmda skipulagða þjónustu vettvangsliða um landið og stuðningi björgunarsveita, Rauða Kross Íslands og annarra aðila í nærumhverfi. Fjölgun námskeiða fyrir vettvangsliða.

Mælanleg markmið

Skýrar leiðbeiningar um vinnu vettvangsliða liggur fyrir. Fjöldi vettvangsliða innan heilbrigðisumdæmis..

Ártal

2022-2023

4.2 Tryggja góða upplýsingagjöf til almennings tengt fyrstu viðbrögðum

Að almenningur átti sig á því hvaða þjónusta er í boði og hvert á að sækja hana á hverjum stað. Tekin verði í notkun tækni t.d. app sem tengir viðkomandi við fagaðila eða neyðarsímverði.

Mælanleg markmið

Verklag og tæknilausn liggur fyrir.

Ártal

2022-2023

4.3 Reglulegt mat notenda á þjónustu tengt bráðaviðbragði og sjúkraflutningum

Að notendur leggi mat á þá þjónustu sem þeir fá í sjúkraflutningum á mismunandi stigum og geti komið með tillögur að bættri þjónustu.

Mælanleg markmið

Þjónustuveitendur framkvæmi reglulega þjónustukannanir.

Ártal

2021-2022

5. Skilvirk þjónustukaup

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Kaup hins opinbera á heilbrigðisþjónustu – Fjármögnunarkerfi sem stuðla að gæðum og hagkvæmni veittrar þjónustu – Greiðslupátttaka sjúklinga.

5.1 Þjónustuviðmið stýri skipulagi á þjónustu á hverju svæði fyrir sig

Þjónustuviðmið og árangursmælikvarðar leggj grunn að skipulagi sjúkraflutninga. Kostnaðargreining skal liggja til grundvallar þjónustunni.

Mælanleg markmið

Þjónustuviðmið og árangursmælikvarðar (key performance indicators) liggja fyrir í tengslum við bráðabjónustu utan sjúkrahúsa.

Ártal

2021-2024

5.2 Gagnsætt val á rekstraraðilum og þjónustusamningar sem gera ráð fyrir sveiflum í þjónustunni

Val á rekstraraðilum í þjónustu sjúkraflutninga skal vera gagnsætt og opið og byggja á samanburði á gæðum og getu ekki síður en hagkvæmni. Þjónusta skal miðuð við að hægt sé að bregðast við breytingum á eftirspurn, ýmsum sveiflum og tímabundnum breytingum. Stöðugleiki þjónustunnar skal tryggður með langtímasjónarmið að leiðarljósi.

Mælanleg markmið

Val á rekstraraðila í samræmi við lög um opinber innkaup og skilvirkt samningaferli.

Ártal

2021-2022

5.3 Endurnýjun á búnaði og bifreiðum skv. þarfamati, ásamt mati á fjölda og dreifingu um landið

Kröfúlýsing sjúkrabifreiða er hluti af samningi og er uppfærð reglulega af Sjúkratryggingum Íslands. Uppfæra skal búnað í bílunum eftir þörfum og tryggja að hann létti störf sjúkraflutningamanna og fyrirbyggi álagsmeiðsli og auki öryggi og þægindi fyrir sjúklinginn.

Mælanleg markmið

Ný þarfagreining liggur fyrir. Tæki og búnaður í lagi á hverri starfsstöð.

Ártal

2021-2024

5.4 Kanna möguleika þess að nýta einfaldari bifreiðar og búnað til almennra flutninga þar sem slíku má koma við í stað fullbúinna sjúkrabifreiða

Hætt er við að bráðir flutningar geti truflað starfsemi vegna almennra sjúkraflutninga og öfugt. Nýting sérhæfðra sjúkrabíla til almennra sjúkraflutninga er óhagkvæmt en þýðir að til staðar er geta til að takast á við stórar upptökur.

Mælanleg markmið

Faglegt og fjárhagslegt mat á því hvort nýta megi einfaldari bifreiðar og færra starfsfólk til almennra flutninga.

Ártal

2021-2022

6. Gæði í fyrirrúmi

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Gæði og öryggi – Þróun gæðavísa sem sýna árangur þjónustunnar – Gæðaáætlun embættis landlæknis – Hvernig auka má gæði og öryggi heilbrigðisþjónustunnar.

6.1 Uppfæra vinnuferla skv. alþjóðlegum klínískum leiðbeiningum

Vinnuferlar fyrir sjúkraflutningamenn voru gefnir út árið 2006 en ábyrgð þeirra er á höndum yfirlæknis. Nauðsynlegt er talið að endurvinnna leiðbeiningarnar frá grunni sem krefst vinnu ákveðinna aðila í ákveðinn tíma.

Mælanleg markmið

Uppfærðir vinnuferlar.

Ártal

2021-2024

6.2 Eftirfylgd með samræmdum gæðavísum hjá öllum þjónustuaðilum sjúkraflutninga á landinu

Gögnum er safnað um þjónustuna hvað varðar starfsemi, rekstur og faglega vinnu og þau notuð til gæðamats og sem grunnur að stöðugum umbótum. Enn fremur skal viðhafa virkri rafrænni atvikaskráningu og úrlaun atvika.

Mælanleg markmið

Miðlæg gagnaskráning um sjúkraflutninga á landsvísu er til staðar.

Ártal

2021-2022

7. Hugsað til framtíðar

Áhersla í heilbrigðisstefnu er lögð á:

Vísindi, menntun og nýsköpun og margvísleg tækifæri á sviði heilbrigðisvísinda – Mikilvægi þess að menntun heilbrigðisstétta taki mið af íslenskum aðstæðum – Að ný tækni, ný lyf og nýsköpun á sviði heilbrigðisþjónustu sé metin og innleidd á kerfisbundinn hátt.

7.1 Innleiða tækni sem styður við notkun fjarheilbrigðislausna á vettvangi sem auka m.a. möguleika á því að hægt sé að sinna betur bráðveikum þegar fyrsta hjálp mætir á staðinn

Byggðabróun og þróun sérhæfðrar heilbrigðisþjónustu leiðir óhjákvæmilega til aukinnar miðlægrar þjónustu á hátæknisjúkrahúsi landsins við bráðar upptakomur. Því er mikilvægt að koma sérhæfðu þjónustunni til landsmanna allra. Horfa skal til annarra þjóða s.s. Norðurlanda í þessu sambandi.

Mælanleg markmið

Búnaður og tækni til staðar í flutningstækjum sem gefa möguleika á fjarþjónustu.

Ártal

2021-2024

7.2 Styrkja tengsl og samvinnu stofnana og rekstraraðila sem sinna sjúkraflutningum

Með hækkandi aldri þjóðar verður aukin þörf fyrir afgreiðslu tilfella á staðnum án flutnings á sjúkrastofnun. Þá er samvinna þjónustuveitenda mikilvæg.

Mælanleg markmið

Verkferlar um samvinnu þjónustuveitenda liggja fyrir.

Ártal

2021-2023

7.3 Stefna skal að sjálfbærum sjúkraflutningatækjum

Draga skal úr skaðlegum umhverfisáhrifum sjúkraflutninga eins og mögulegt er. Velja skal umhverfisvænan búnað og vörur, sé möguleiki á slíku.

Mælanleg markmið

Hlutfall umhverfisvænna flutningstækja.

Ártal

2021-2025

